

ทัศนนิคม (ตอน 3) ทัศนนิคมธารโตและทัศนนิคมคลองไผ่ของไทย

วินัย เจริญเฉลิมศักดิ์ นบ. นม.

ทัศนนิคมของไทย มี 2 แห่ง คือ ทัศนนิคมธารโต และ ทัศนนิคมคลองไผ่ โดยจะได้กล่าวถึง แนวคิด แนวทางการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน พอเข้าใจโดยสังเขป ดังนี้

➤ ทัศนนิคมธารโต

▪ การจัดตั้งทัศนนิคม

ทัศนนิคมธารโตหรือเรือนจำภาคจังหวัดยะลา (ธารโต) หรือเรือนจำกลางธารโต ตั้งขึ้น ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 910/2478 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2478 ที่บ้านไอยะกะดง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา มีพื้นที่ประมาณ 25,000 ไร่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 ได้มีประกาศใช้ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ลักษณะ 2 ว่าด้วย “ทัศนนิคม” และกรมราชทัณฑ์ได้จัดตั้งทัศนนิคมแห่งแรกของไทยขึ้นเรียกว่า “ทัศนนิคมธารโต” (เรือนจำภาคจังหวัดยะลาหรือเรือนจำกลางธารโต)

▪ วัตถุประสงค์

การจัดตั้งทัศนนิคมธารโต มีวัตถุประสงค์เพื่อโยกย้ายนักโทษจากเรือนจำต่างๆ ไปอยู่ ทัศนนิคม เพื่อฝึกหัดวิชาการเกษตรให้นักโทษ เพื่อสงเคราะห์นักโทษให้มีอาชีพเป็นหลักแหล่งเมื่อพ้นโทษ และเพื่อเปลี่ยนป่าดงดิบให้เป็นเมืองใหม่ โดยมีนโยบายแผ่รังป้อมกันภัยทางศาสนาและเชื้อชาติ อันอาจจะรุกรานมาจากต่างชาติ ตามแนวคิดของหลวงประดิษฐมนูธรรม รมว.มหาดไทย ในขณะนั้น

▪ หลักเกณฑ์การคัดเลือกนักโทษ / การจัดสรรที่ดิน / การทำงาน / การยุบเลิก

ทัศนนิคม

ทัศนนิคมได้มีการคัดเลือกนักโทษ ที่มีเวลาต้องโทษเหลือประมาณ 4 - 7 ปี อายุไม่เกิน 50 ปี ร่างกายแข็งแรง และเมื่อพ้นโทษแล้วไม่มีอาชีพอื่นใดและสมัครใจจะไปอยู่ที่อยู่ทัศนนิคม ได้มีการอพยพนักโทษคดีอุกฉกรรจ์จากเรือนจำกลางบางขวางไปอยู่ทัศนสถานนิคมธารโต แบ่งปันที่ดินให้แก่โทษคนละ 20 ไร่ กิจกรรมทัศนนิคมเน้นหนักในการทำป่าไม้ โรงเลื่อยจักร กิจกรรมเหมืองแร่ การขนส่ง การกสิกรรม และการย่อยหิน โครงการทัศนนิคมถูกยกเลิก พ.ศ. 2500 และโอนให้กรมประชาสัมพันธ์สร้างเป็นนิคมสร้างตนเอง (ข้อมูลจากเอกสารอัตสำเนากรมราชทัณฑ์)



ปล่องหุงต้มอดีตทัณฑนิคมธารโต



พิพิธภัณฑ์คุกธารโต

➤ **ทัณฑนิคมคลองไผ่**

เมื่อปี พ.ศ. 2520 กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการ จัดตั้ง ทัณฑนิคมแห่งใหม่ขึ้น ตามประกาศ
ของกระทรวงมหาดไทย เรียกว่า “ทัณฑนิคมคลองไผ่” บนเนื้อที่ดำเนินการทั้งสิ้น 11,250 ไร่
อยู่ในความครอบครองของเรือนจำกลางคลองไผ่ โดยมีแนวทางการดำเนินงานต่างๆ ดังนี้



ทัณฑนิคมคลองไผ่

▪ **ด้านสิทธิประโยชน์ของนักโทษ**

นักโทษที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าอยู่ในทัณฑนิคม จะรับการจัดสรรที่ดินให้ทำกิน
คนละ 20 ไร่ และที่ ดินสำหรับปลูกสร้างบ้านอีกคนละ 1 ไร่ สามารถนำครอบครัวและผู้ที่อยู่ในความอุปการะ
เข้าไปอยู่ในทัณฑนิคมได้ทันทีที่ย้ายเข้ามาอยู่ในทัณฑนิคม โดยเฉพาะภรรยาและบุตร และเมื่อผู้ต้องขังที่ได้รับ
การจัดสรรที่ดินทำกินพ้นโทษแล้วสามารถอยู่ทำกินในทัณฑนิคมต่อไปได้ตราบข้าวลูกข้าวหลาน แต่ไม่สามารถ
จำหน่าย จ่าย หรือโอนให้ผู้อื่นได้ มีการปลูกบ้านของตนเองโดยวิธีระดมแรงงาน ด้านเครื่องมือ นั้น ทัณฑนิคม

จะจัดทำให้ และ กรณีที่ สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทัศนนิคมก็จะถูกพิจารณาลงโทษย้ายกลับเข้าสู่เรือนจำเช่นเดิม (พรบ. ราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 49, 50 และ 57)

■ การพัฒนาที่ดินแปลงกลางของทัศนนิคม

สมาชิกทุกคนที่เข้ามาอยู่ใหม่จะมีสภาพเป็นนักโทษพิเศษ ต้องทำงานให้หลวง คือ ร่วมกันลงทุนลงแรงบุกเบิกที่ดินแปลงกลาง เพื่อให้เกิดเป็นผลผลิตรายได้ของส่วนรวม โดยในครึ่งวันเช้าของวันราชการ นักโทษพิเศษทุกคนต้องมาทำงานที่แปลงกลางนี้ และครึ่งวันบ่ายและในเสาร์-วันอาทิตย์เต็มวัน นักโทษพิเศษสามารถทำงานส่วนตัว ในที่ดินที่ได้รับการจัดสรร ได้อย่างอิสระ มีการใช้แรงงานนักโทษพิเศษทำงานส่วนรวมในการเพาะปลูกพืชไร่ชนิดต่างๆ ในที่ดินแปลงกลาง มีการปลูกพืชไร่ จำนวน 80 ไร่ ข้าวโพด จำนวน 40 ไร่ พื้นที่ปลูกน้อยกว่า 40 ไร่ และการเลี้ยงสัตว์ เช่น โค และ กระบือ รายได้ที่เกิดจากที่ดินแปลงกลางนี้จะเก็บเข้าเป็นกองกลางเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของทัศนนิคม และ แบ่งจ่ายเป็นรางวัลเงินปันผลให้แก่ นักโทษพิเศษ ร้อยละ 15 และเจ้าพนักงาน ร้อยละ 5 ส่วนที่เหลือนำไปใช้เป็นทุนหมุนเวียน

■ กรณีนักโทษของทัศนนิคมพ้นโทษ

สำหรับสมาชิกที่เข้ามาอยู่ในทัศนนิคม ที่พ้นโทษ จะได้รับอิสระเต็มที่ไม่ต้องทำงานให้หลวงอีก ทุกคนมีอิสระที่จะทำงานส่วนตัวในที่ดินที่ได้รับการจัดสรรได้ทุกวัน หรือออกทำงานรับจ้างตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล ซึ่งโดยปกติแล้วทางกรมราชทัณฑ์จะติดตามช่วยเหลืออยู่ เป็นประจำ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความมานะพยายามที่จะช่วยตัวเองให้ได้ต่อไป

■ การประกอบอาชีพของสมาชิกและการรับจ้างทำงานภายนอกทัศนนิคม

สมาชิกทัศนนิคมคลองไผ่ส่วนใหญ่นิยมเพาะปลูกพืชไร่ เช่น ปลูกมันสำปะหลังและข้าวโพด โดยกรมราชทัณฑ์ได้สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชสวนครัวแก่สมาชิก การเลี้ยงโค และกระบือกรมราชทัณฑ์ให้การสนับสนุนโดยการติดต่อขอเช่าซื้อจากกรมปศุสัตว์และการให้สินเชื่อแก่สมาชิกในการซื้อโค และ กระบือ **ด้านการรับจ้าง สมาชิกทัศนนิคมจะออกรับจ้างสมาชิกด้วยกันหรือชาวบ้านใกล้เคียง ซึ่งแล้วแต่ความต้องการของสมาชิกเอง (แนวคิดในการให้นักโทษออกทำงานรับจ้างนอกเรือนจำ)**

■ การพัฒนาโรงเรียนและวัด

กรมราชทัณฑ์ได้มีการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาแก่บุตรหลานของสมาชิก โดยก่อตั้งโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลต้น ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ชื่อว่า “ โรงเรียนทับ 6 วิทยาการ ” เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 ด้านการพัฒนาด้านจิตใจและศีลธรรม ได้มีการก่อตั้งสำนักสงฆ์ทัศนนิคมขึ้น โดยผู้มีจิตศรัทธาร่วมกับกรมราชทัณฑ์ จัดตั้งสำนักสงฆ์ ในที่ดิน 6 ไร่ เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของสมาชิกและครอบครัว

■ การเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม

ทัศนนิคม คลองไผ่ได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของทัศนนิคมในเรื่องต่างๆ เช่น

○ **การพัฒนาสาธารณูปโภค** กรมราชทัณฑ์ได้รับความร่วมมือจาก กรมชลประทาน ในการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำในทัณฑนิคม ได้รับความร่วมมือ จากสำนักเร่งรัดพัฒนาชนบทในการทำถนนเข้าทัณฑนิคม และ ได้รับงบประมาณในการต่อไฟฟ้าเข้าใช้ในทัณฑนิคม

○ **การ ดูแล สุขภาพอนามัยและการวางแผนครอบครัว** กรมราชทัณฑ์ ได้ส่งคณะแพทย์และพยาบาลจากกองแพทย์ไปตรวจรักษา ตลอดจนให้บริการด้านทันตกรรม แก่สมาชิกในครอบครัว และยังได้รับการสนับสนุนจากสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทยได้ส่งแพทย์ และเจ้าหน้าที่ ไปดำเนินการให้คำปรึกษา แนะนำสมาชิกในการวางแผนครอบครัว เช่น การทำหมันชาย การแจกจ่ายเวชภัณฑ์ รวมทั้ง ได้มีการจัดตั้งโครงการสหกรณ์ยา เพื่อให้บริการด้านสาธารณสุขมูลฐาน แก่สมาชิก

○ **การสงเคราะห์ด้านต่างๆจากภาครัฐและเอกชนอื่นๆ** ทัณฑนิคม ได้รับความร่วมมือจากองค์กรเอกชนต่างๆ เช่น มูลนิธิฮั่วเคี้ยวป่อเต็กเซียงตึ้ง บริ ษัท อาหารกระป๋องต่างๆ สภาอากาศไทย ให้การสงเคราะห์บริจาคเครื่องอุปโภค บริโภค ให้แก่สมาชิกเป็นประจำ

.....

➤ **โปรดติดตาม** ทัณฑนิคม (ตอน 4) แนวคิด ผลการดำเนินงานของทัณฑนิคมไทย และการเปรียบเทียบทัณฑนิคมไทยและฟิลิปปินส์

➤ **หมายเหตุ** บทความเรื่อง ทัณฑนิคมโดยวินัย เจริญเฉลิมศักดิ์ เคยลงตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารราชทัณฑ์ ปีที่ 62 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2557